

Vabariigi Valitsuse määruse
„Vabariigi Valitsuse 15. septembri 2005. a määruse nr 237
„Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas” muutmine” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Määrusega moodustatakse Natura 2000 võrgustikku kuuluvale Noonu loodusale siseriikliku kaitse tagamiseks Noonu HA (edaspidi *hoiuala*). Hoiuala moodustamise on tinginud vajadus tagada paremini nõukogu direktiivi 92/43EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) I lisas nimetatud niiduelupaigatüüpide kaitse. Eelnõu kohase määrusega moodustatakse Noonu hoiuala ja sellega seoses muudetakse Vabariigi Valitsuse 15.09.2005 määrust nr 237 „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne-Viru maakonnas“.

Noonu hoiuala asub Lääne-Viru maakonnas Vihula vallas Noonu külas.

Moodustatav Noonu hoiuala kattub Natura 2000 võrgustiku Noonu loodusalaga täies ulatuses.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Viru regiooni looduskasutuse spetsialist Imbi Mets (tel 32 95543; e-post: imbi.mets@keskkonnaamet.ee), eksperthinnangu hoiuala moodustamise kohta on andnud OÜ Naturum ekspert Mati Kose, eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Roland Müür (tel 627 2184; e-post: roland.myyr@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti õigusosakonna jurist Maiu Paloots (tel 730 2244; e-post: maiu.paloots@keskkonnaamet.ee), keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308; e-post: siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Hoiuala kaitse eesmärk on kaitsta loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpe: kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) ja loopealseid ehk alvareid (6280*) Í õhukesel paepealsel mullal kasvavat niitu ja metsa ning nendest kasvukohatüüpidest sõltuva elustiku mitmekesisust.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 7 on loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Noonu hoiuala kaitse alla võtmise eelduseks on haruldaste poollooduslike koosluste esinemisala. Alal on registreeritud looniidud ehk alvarid, mis on Euroopas ja kogu maailmas väga piiratud levikuga ja seetõttu väga haruldased kooslused. Lisaks on alal registreeritud pärisaruniidud kuivad niidud lubjarikkal mullal. Looniidud ja õhukesel paepealsel mullal kasvavad metsakooslused on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta ehk

loodusdirektiivi II lisa kohaselt ohustatud ja haruldased kooslused. Loopealsed on kirjanduse andmetel kogu maailmas väga piiratud levikuga, mis teeb nad globaalselt haruldasteks ja seetõttu ka erilist kaitset vajavateks kooslusteks. Lisaks Eestile leidub loopealseid arvestataval hulgal veel vaid Rootsi suurtel saartel, eelkõige Ölandil ja Gotlandil. Väikeste isoleeritud aladena on loopealseid ka Lõuna-Rootsi mandriosas Västergötlandis ning Venemaal Sankt-Peterburgi lähistel. Eestis on paljanduv paene aluspõhi levinud peamiselt Põhja- ja Lääne-Eestis. Loopealsed on levinud peamiselt lubjakivi avamusaladel Saaremaal, Muhus ja Hiiumaal, aga ka Läänemaal, Harjumaal, Ida- ja Lääne-Virumaal. Eestis kokku on loopealseid ligikaudu 8880 ha, millest Noonu hoiualale jääb 19 ha. Lisaks on hoiuala piires inventeeritud ligikaudu 110 ha elupaigatüüpi kuivad niidud lubjarikkal mullal, millest 50 ha-l toimub niitmine ja karjatamine. Ala kaitse alla võtmisega tagatakse koosluste liigirikkuse säilimine ja püsima jäämine läbi koosluste hooldamise, mille vastu on huvi ka maaomanikel.

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Lääne-Viru maakonnas võetakse hoiualana kaitse alla Noonu külas asuvad poollooduslikud kooslused.

Ala on inventeeritud 2000. a Pärandkoosluste Kaitse Ühing. 2009. a tegid Rein Kalamees ja Kersti Püssa Natura 2000 elupaikade ja nende seisundi täpsustamiseks lisainventuuri. 2010. a on andnud eksperthinnangu hoiuala moodustamise kohta OÜ Naturum ekspert Mati Kose töös „Noonu hoiuala moodustamise eksperthinnang“ (edaspidi *eksperthinnang*).

Eksperthinnangu kohaselt katavad loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübid alast 57,3%. Olulisemad elupaigatüübid on lubjarikkal mullal esinevad kuivad niidud (6210) ja looniidud ehk alvarid (6280*). Varem on piirkonnas veel inventeeritud liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430) ja liigirikkad madalsood (7230). 2009. aasta inventuuri käigus nimetatud elupaikade olemasolu ei registreeritud ning seetõttu ei ole nende säilitamist kaitse eesmärgiks seatud.

Lisaks varem inventeeritud kaitstavatele elupaikadele registreeris ekspert välitööretkel kahe Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta ehk linnudirektiivi I lisa liigi ja ühtlasi III kategooria kaitsealuste linnuliikide punaselg-õgija (*Laius collurio*) ja rukkiräägu (*Crex crex*) territoriaalsed isendid. Külaseltsi esindajate kinnitusel on kavandatava hoiuala läänepiirkonna niitudel aastakümneid asunud tetrede (*Tetrao tetrix*, III kategooria kaitsealune liik) mängupaik. Nimetatud liikide arvukust ohustab avamaastike kinnikasvamine: punaselg-õgija ja rukkirääk vajavad avatud maastikke pesitsemiseks ja toitumiseks ning tedred lagedaid platse mängupaikadeks. Hoiualal paiknevate poollooduslike koosluste mõõdukas majandamine, niitmine ja karjatamine, aitab parandada ja säilitada niitudele ja kadastikele iseloomulike linnuliikide elupaiganõudlust.

Eksperthinnangu kohaselt moodustab looniitudest ja kuivadel muldadel asuvatest lubjarikastest niitudest terviklik ja suhteliselt heas seisus poollooduslike niidukooslustega ala. Kõige suurema looduskaitseliku tähtsusega on lood ehk alvarid. Enamik sellest elupaigast paikneb suhteliselt kitsa edela-kirdesuunalise siiluna hoiuala põhjaosas. Kuigi kooslus on hooldamata, pole pealetungiv võsa ning üksikult ja väikeste gruppidega kasvavad kadakad veel taimkatet tugevalt muutnud. Ülejäänud hoiuala niitudel domineerib valdavalt lubjarikkal mullal esinevate kuivade niitude elupaigatüüp, mis levib suurema tervikalana piirkonna

keskosas ning puudegruppide ja võsaga liigendatult lõunaosas. Lisaks leidub servaaladel ka mitu erinevat niidukooslust, mis on enamasti suhteliselt kitsaste siiludena üleminekualaks, ning nende looduskaitse väärtus on killustatuse ja osalise kinnikasvamise tõttu väiksem. Servaalad on olulised tervikliku ala moodustamiseks ning väärtuslikud puhveraladena koos niitudele ja kadastikele iseloomulike linnuliikide elupaikadena.

Kahe kõige olulisema koosluse, looniitude ning kuivade niitude lubjarikkal mullal esinduslikkust, seisundit ja struktuuri on hinnatud heaks (B), märkides, et seal leidub suurteil pindadel kooslustele iseloomulikke liike. Ekspert hinnangu kohaselt võib koosluste looduskaitse väärtust hinnata oluliseks. Arvestades koosluste kergest taastatavust ning jätkuva hooldamise korral väga head säilimisperspektiivi tulevikus, on põhjendatud nende kaitse ja säilitamine sobiva majandamise teel. Kuna väärtuslike koosluste ja liikide püsimine sõltub hooldustegevuse järjepidevusest ning maastike kultuuristamisest, arendus- ja kaevandustegevusest hoidumisest, siis on igati põhjendatud sobiva kaitsekorra rakendamine, mis ühelt poolt hoiaks ära koosluste muutmise ning teiselt poolt võimaldaks nende koosluste eesmärgipärast taastamist ja hooldamist.

Ekspert hinnangu kohaselt vajavad alal esinevad väärtused säilitamist ning sellest lähtudes moodustatakse Noonu hoiuala, mille planeeritav pindala on 205,8 ha.

Noonu hoiuala kaitse alla võtmine on otstarbekas ka seetõttu, et samades piirides asub Noonu loodusala, mille kaitse eesmärkide säilimine ja soodne seisund tuleb tagada siseriikliku kaitsekorraga.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitstava loodusobjekti tüübiks on valitud hoiuala, mis on elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused. Hoiuala peamine kaitse eesmärk on poollooduslike koosluste säilitamine. Elupaigatüübid, mille kaitseks hoiuala moodustatakse, on määruses loetletud. Seni väljakujunenud inimtegevusele ei seata olulisi piiranguid, kuid kaitseala valitseja saab seada piiranguid, mis on vajalikud kaitstavate väärtuste säilitamiseks või soodustavad maastiku ilme ja liigikoosseisu säilitavat tegevust.

Kaitseala moodustamine antud alale ei ole põhjendatud, kuna poollooduslike koosluste kaitseks piisab ka hoiuala režiimist. Puudub vajadus mitme erineva rangusega võõndi moodustamiseks. Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mida aga Noonul eesmärgiks pole.

2.4. Kaitstava ala välispiir

Noonu hoiuala pindala on 205,8 ha, sellest eramaad on 125,1 ha (60,8%), riigimaad 25,9 ha (12,6%) ning jätkuvalt riigiomandis olevat maad 54,8 ha (26,6%). Projekteeritav hoiuala kattub Natura 2000 võrgustiku Noonu loodusalaga täies ulatuses.

Täielikult jäävad hoiualale järgnevad eraomandis olevad katastriüksused: Aari (katastritunnus 88702:002:0147), Kase (katastritunnus 88702:002:0055) ja Metsarahva (katastritunnus 88702:002:0003). Osaliselt jäävad hoiualale järgnevad eraomandis olevad

katastriüksused: Oskari (katastritunnus 88702:002:0164), Mardi (katastritunnus 88702:002:0087), Kalda (katastritunnus 88702:002:0102) ja Maria (katastritunnus 88702:002:0680). Hoiualale jäävad veel Eesti Vabariigile kuuluvad katastriüksused Lohesoo (katastritunnus 88702:002:0189) ja Kadapiku (katastritunnus 88702:002:0191) ning riigi reservmaa (AT1104040085 RMK). Ülejäänud hoiuala ala moodustavad jätkuvalt riigi omandis olevad maaüksused.

Hoiuala piiritlemisel lähtuti sellest, et kaitstavad kõrge esinduslikkusega väärtused oleksid terviklikult hõlmatud ning piir arusaadav ja looduses tuvastatav. Hoiuala piir kulgeb mööda teid (Kalda kinnistut läbiva tee põhjaservas, Oskari kinnistu tee põhjaservas) ja mööda vooluveekogude kaldaid (riigi reservmaad AT1104040085 läbiva Karula oja idakallas). Hoiuala piir järgib üldiselt kinnistute piire ning kohati Eesti põhikaardile kantud kõlvikute piire kulgedes läbi järgnevate kinnistute: Kalda (katastritunnus 88702:002:0102), Oskari (katastritunnus 88702:002:0164), Mardi (katastritunnus 88702:002:0087), Maria (katastritunnus 88702:002:0680) ja riigi reservmaa (AT1104040085 RMK). Servaalade niidu- ja metsakooslused ei vasta kõikjal küll loodusdirektiivi elupaigatüüpidele, kuid on siiski olulised terviku moodustamisel ning väärtuslikud puhveraladena koos niitudele ja kadastikele iseloomulike linnuliikide elupaikadena. Piir on määratud Eesti põhikaardi (mõõtkava 1:10 000) alusel, kasutatud on maakatastri andmeid seisuga juuli 2013.

2.5. Kaitsekord

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja Noonu hoiuala kohta 2010. a koostatud eksperthinnangut.

Noonu hoiuala on terviklik ja floristilise koosseisu poolest suhteliselt heas seisus poollooduslike niidukooslustega ala, kus kaitstakse looniite ehk alvareid ja kuivi niite lubjarikkal mullal. Hoiuala kaitsekord tagab kaitse eesmärgiks seatavate väärtuste kaitse.

2.5.1 Kaitsekorra üldpõhimõtted

Hoiuala kaitse on reguleeritud looduskaitseaduse §-dega 14 ja 32. Vastavalt § 32 lõikele 2 on hoiualal keelatud hävitada ja kahjustada elupaiku ja kasvukohti, mille kaitseks on hoiuala moodustatud, ning oluliselt häirida kaitstavaid liike, samuti on keelatud tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

2.5.2 Tegevuse kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Planeeritud tegevuste ühtivus kaitseala kaitse eesmärkidega sõltub konkreetsetest tingimustest ning vajab igakordset kaalutusotsust. Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta ei või muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, lisaöota jahiulukeid, anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks, anda projekteerimistingimusi või ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit.

Looduskaitseaduse § 33 lõike 1 kohaselt peab hoiuala piires asuva kinnisasja valdaja esitama hoiuala valitsejale teatise järgmiste tegevuste kavandamise korral:

- 1) tee rajamine;
- 2) loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine;
- 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- 4) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 5) loodusliku ja poolloodusliku rohumaa ning poldri kultiveerimine ja väetamine;
- 6) puisniiduilmelisel alal asuvate puude raiumine;
- 7) maaparandussüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine.

Looduskaitseaduse § 32 lõike 3 kohaselt on hoiualal metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist. Vastavalt sama paragrahvi lõikele 4 tuleb metsaseaduse kohase metsateatise menetlemisel arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada:

- 1) tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal;
- 2) kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.

Vastavalt sama paragrahvi lõikele 4¹ on hoiualal lubatud lageraie langi suurus kuni kaks hektarit ja laius kuni 30 meetrit ning turberaie langi suurus kuni viis hektarit, kui kavandatav uuendusraie on kooskõlas § 32 lõigetega 2 ja 3.

Hoiuala põhja- ja keskosas paikneb kokku ligikaudu 33 ha toetuskõlblikku metsamaad, mille puurindes domineerivad sanglepp, hall lepp ja kask, esineb üksikuid kuuski ja mände. Tegemist on 20-40 aasta vanuste puistutega. 17 ha riigi reservmaa AT1104040085 kohta käesoleval ajal takseerandmed puuduvad. Noonu hoiuala kaitse-eesmärkideks ei metsaelupaiku sätestatud, seega metsade majandamisele täiendavaid piiranguid ei seata.

Kaitstava loodusobjekti valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas. Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamist ja kahjustamist, mille kaitseks on hoiuala moodustatud, ning kaitstavate liikide olulist häirimist, samuti tegevust, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi. Enamasti ei keelata tegevust, mis on looduskaitseaduses lubatud kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, saavutades looduskaitse ja arendushuvide ühitamise.

Kaitsealale jääb 19 ha looniite ja kuni 110 ha valdavalt lubjarikkal mullal esinevat kuivade niitude elupaigatüüpi, mis vajavad hooldamist. Tegemist on poollooduslike kooslustega, vastavalt looduskaitseseaduse § 17 lõikele 2, mille kohaselt nimetatakse poollooduslike koosluste esinemisaladeks pikaajalise inimtegevuse mõjul kujunenud loodusliku elustiku kooslustega alasid, kus on niidetud heina või karjatatud loomi, nagu puisniidud, loopealsed, soostunud niidud, soo-, ranna-, lammi- ja aruniidud ning puiskarjamaad.

Vastavalt looduskaitseseaduse § 17 lõikele 1 on kaitstava loodusobjekti poollooduslike koosluste esinemisaladel vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine, mille ulatus määratakse hoiualadel kaitsekorralduskavaga.

3. Menetluse kirjeldus

Määruse avalik väljapanek toimus 1.–16. augustil 2010. a, 1.–15. novembril 2010. a ja 15.–28. veebruaril 2013. a Keskkonnaameti Viru regiooni Rakvere ja Palmse kontoris ning Vihula Vallavalitsuses. Teade määruse avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 1. juunil 2010. a üleriigilise levikuga ajalehes Postimees, 12. veebruaril 2013. a üleriigilise levikuga ajalehes Päevaleht ning 30. oktoobril 2010. a ja 6. veebruaril 2013. a kohalikus ajalehes Virumaa Teataja. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus määruse eelnõu avalikustamise teade 31. mail 2010. a ja 6. veebruaril 2013. a.

Looduskaitseseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus, 2012. a detsembris ja 2013. a veebruaris, saadeti hoiualal paikneva üheksa kinnisasja seitsmele eraomanikule, Lääne-Viru-Maavalitsusele ja Vihula Vallavalitsusele teade määruse eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Kirjadele laekus neli vastust, mis on esitatud alljärgnevas tabelis:

Arvamuse esitaja, mü kat tunnus	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
88702:002:0191 88702:002:0189	Lääne-Viru Maavalitsusel kõnealuste kinnisasjade riigivara valitsejana puuduvad vastuväited ja ettepanekud. Kinnistud on antud 15 aastaks vaba põllumajandusmaana kasutusvaldusesse Aide Veinjärvele.	
Vihula Vallavalitsus	Vihula Vallavalitsus tegi ettepaneku kaitseala laiendamiseks ja menetluste peatamiseks muude haldusaktide andmiseks.	Keskkonnaamet vastas Vihula Vallavalitsusele kirjalikult. Kuna laiendusettepanekuna esitatud alal ei ole registreeritud loodusdirektiivile vastavaid väärtuslikke elupaigatüüpe ning

		hoiuala moodustamise eksperthinnangus soovitati seda piirkonda kaitseala koosseisu mitte arvata, ei ole ala laiendamine looduskaitsealalt põhjendatud.
<i>Art Veermäe Noonu külavanem</i>	Ettepanek kaitseala laiendamiseks Vihula Vallavalitsuse ettepanekuga kattuv alal.	Kuna laiendusettepanekuna esitatud alal ei ole registreeritud loodusdirektiivile vastavaid väärtuslikke elupaigatüüpe ning hoiuala moodustamise eksperthinnangus soovitati seda piirkonda kaitseala koosseisu mitte arvata, ei ole ala laiendamine looduskaitsealalt põhjendatud.
<i>Aide Veinjärv</i>	Ettepanek kaitseala laiendamiseks Vihula Vallavalitsuse ettepanekuga kattuv alal.	Kuna laiendusettepanekuna esitatud alal ei ole registreeritud loodusdirektiivile vastavaid väärtuslikke elupaigatüüpe ning hoiuala moodustamise eksperthinnangus soovitati seda piirkonda kaitseala koosseisu mitte arvata, ei ole ala laiendamine looduskaitsealalt põhjendatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Lääne-Virumaa hoiualade kaitse alla võtmise määruse kavandamisel on lähtutud looduskaitsealadest esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Liidu õigusele, nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta.

Loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomise annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, mil määral tema territooriumil leidub loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldusele nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” on lisa 1 punkti 2 alapunktiga 538 on Natura 2000 võrgustiku loodusala esitatud Noonu loodusala, mis hõlmab endas Noonu hoiuala. Seetõttu tuleb Noonu hoiualal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Noonu loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni rakendusotsusega 2013/27/EL, 16. november 2012, millega võetakse vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade kuues ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri C(2012) 8229 all, ELT L 24 , 26.01.2013, lk 464–642).

5. Määruse mõju ja määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse muutmise mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale. Uue hoiuala moodustamine aitab kaasa väärtuslike niiduelupaikade säilitamisele ja nende soodsa seisundi saavutamisele, mille läbi säilib looduskeskkonna mitmekesisus. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda parema ja mitmekesisema elukeskkonna säilimise inimestele.

Uue hoiuala moodustamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt toodud eesmärkide saavutamist.

Hoiuala kaitsekord olulisi piiranguid alale ei sea, mistõttu puuduvad määruse muudatuse jõustumisel olulised mõjud piirkonna sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ja riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima määruse jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valla eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Maamaksuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt makstakse hoiualade maalt maamaksu 50% maamaksumäärast. Maamaksu laekub Vihula vallale vähem ligikaudu 236 eurot aastas.

Kaitsealale jääb 19 ha looniite ja kuni 110 ha valdavalt lubjarikkal mullal esinevat kuivade niitude elupaigatüüpi, mis vajavad hooldamist. Poolloodusliku koosluse hooldamiseks on võimalik taotleda loodushoiutoetust niidu hooldamiseks 147 eurot hektari kohta ja taastamiseks 250 eurot hektari kohta. Hoiualal on ligikaudu 33 ha metsamaad, mille ühe hektari metsaala kohta on võimalik taotleda toetust 60,08 eurot aastas.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Kuna kaitsekord maa sihtotstarbelist kasutamist oluliselt ei piira, siis omandamise kulusid riigi eelarvest ei teki.

6. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Määruse vaidlustamine

Käesoleva määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalikõigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlaks tegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministriumid on kooskõlastanud eelnõude infosüsteemis EIS eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Keit Pentus-Rosimannus
Keskkonnaminister